

Puncte de vedere privind comasarea ANES cu ANITP și impactul asupra egalității de gen

Ref. la: Ordonanță de urgență privind stabilirea unor măsuri de reorganizare la nivelul administrației publice centrale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Ca organizații membre ale [Coalitiei pentru Egalitate de Gen](#) care activează în sfera drepturilor femeilor și care au întreprins acțiuni privind egalitatea de gen de peste 10 ani, vă solicităm să țineți cont de expertiza noastră și să avem un dialog constructiv și partenerial. Vă transmitem câteva puncte de vedere pe care vă rugăm să le includeți în strategiile și legiferarea noii agenții pe care doriți s-o implementați.

1. Politicile pentru egalitatea de gen trebuie să rămână în centrul reformelor instituționale

Politicile pentru egalitate de gen trebuie să rămână în centrul atenției în contextul reformelor instituționale care afectează domeniul drepturilor fetelor și femeilor, precum și ale altor grupuri vulnerabile. Toate angajamentele internaționale asumate de România pe aceste teme, față de Uniunea Europeană, Națiunile Unite și alte organisme, subliniază că, pentru a preveni eficient atât traficul de persoane, cât și diversele forme ale violenței de gen, este crucial să fie îndreptate inegalitățile din societate, într-o abordare cât mai intersecțională care se uită la gen, rasă, etnie, abilitate, orientare sexuală etc. **Violența este adesea o consecință a inegalităților intersectate, contribuind totodată la adâncirea lor.**

Comasarea ANES-ANITP riscă să transforme noua structură într-o agenție concentrată aproape exclusiv pe violență ca simptom, fără a ne ocupa de cauzele complexe de la rădăcină. Neglijând domenii importante precum asigurarea egalității de gen în educație, în noile tehnologii precum IA, pe piața muncii sau reprezentarea femeilor în funcții de decizie, vom adânci problemele care se manifestă sub forma violenței domestice, traficului de persoane și altor infracțiuni.

Vă solicităm să creați cadrul instituțional și legal astfel încât egalitatea de gen să nu fie marginalizată și redusă la un rol secundar în cadrul noii structuri, ceea ce va pune în pericol

angajamentele României în domeniul egalității de gen și va împiedica progresul necesar într-o țară care ocupă deja **ultimul loc în Indexul European al Egalității de Gen**¹.

Implementarea *Strategiei Naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027* este esențială pentru respectarea angajamentelor internaționale ale României și pentru îmbunătățirea situației fetelor și femeilor în țară.

În acest sens, recomandăm introducerea unui nou alineat după Art. I alin. (3):

alin. (3) indice 1: "ANESPVITP va asigura implementarea *Strategiei Naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027*², armonizarea cadrului legislativ din domeniul său de activitate cu reglementările UE și va asigura integrarea perspective de gen în toate politicile și programele naționale, controlul aplicării și respectării reglementărilor din domeniul său de activitate și funcționarea organismelor din subordinea și coordonarea sa."

Pentru a integra încă de la început asumarea responsabilităților în domeniul egalității de gen în egală măsură cu cele din domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și a traficului de persoane, recomandăm ca în documentul normativ propus consultării să fie specificată structura instituțională ANESPVITP.

În acest sens, recomandăm introducerea unui nou alineat după Art. II alin. (1):

alin. (1) indice 1: "ANESPVITP își va îndeplini atribuțiile în cele trei domenii fundamentale de activitate prin:

- Direcția politici și programe pentru egalitate de gen;
- Direcția prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeilor;
- Direcția prevenirea traficului de persoane și sprijinirea victimelor infracțiunilor;

Recomandăm și introducerea unei noi litere, litera k), la Art. IV, alin. (1):

lit. k) de colectare de date - asigură agregarea și colectarea datelor segregate în funcție de gen cu privire la violență domestică și violența împotriva femeilor și discriminarea de gen.

¹ <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/compare-countries> România se situează pe ultimul loc în UE, cu cel mai mic punctaj 57.5, urmată de Ungaria (57.8) și Grecia (59.3)

² <https://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2023/11/Monitorul-Oficial-Partea-I-nr.-1239Bis.pdf>

2. Violența împotriva fetelor și femeilor și egalitatea de gen sunt inseparabile.

Violența de gen, violența domestică și traficul pentru exploatarea sexuală a fetelor și femeilor sunt strâns legate de inegalitatea de gen. Combaterea eficientă a acestor forme de violență necesită **educație și formare pentru egalitate de gen**, eliminarea stereotipurilor de gen și consolidarea abordării integrate de gen. Există riscul ca această comasare să reducă accentul pe egalitatea de gen, ceea ce va duce la o slăbire a măsurilor de prevenire și, paradoxal, la o creștere a riscului de violență împotriva femeilor.

Inegalitatea de gen reprezintă un factor de risc în ceea ce privește violența asupra fetelor și femeilor și traficul. Conform standardelor internaționale, fără egalitate de gen nu poate exista o eradicare durabilă a violenței împotriva femeilor. Prin urmare, politicile de prevenire trebuie să includă în mod explicit măsuri pentru promovarea egalității de gen în educație, muncă, familie și viața publică.

Este nevoie de o abordare integratoare de gen pentru ca toți profesioniștii care lucrează cu supraviețuitoare ale diverselor tipuri de violență de gen să fie instruiți continuu pentru a oferi un sprijin real și coordonat victimelor, pentru a deconstrui propriile prejudecăți rasiste, clasiste și sexiste și pentru a înțelege dinamica specifică a violenței de gen care își are cauzele în relațiile de putere inegale între femei și bărbați.

De asemenea, violența afectează în mod diferit femeile și fetele din grupuri etnice, comunitatea LGBT, persoane cu dizabilități sau cu un statut social/economic specific. Există o prevalență ridicată a violenței intersecționale împotriva femeilor și fetelor rome, cauzată atât de sistemele patriarhale, cât și de rasismul instituțional. Este nevoie de expertiză extinsă în problematica egalității de gen și a diversității pentru a integra o dimensiune intersecțională în toate politicile publice.

3. Egalitatea de gen în sfera muncii și a muncii domestice.

Este esențial ca noua agenție, aflată în subordinea Ministerului Muncii, să fie activă și în măsuri ce susțin egalitatea de gen pe piața muncii:

- Rata de ocupare a femeilor pe piața muncii este doar 53% (iar a femeilor rome de 23%, conform FRA);
- Convenția OIM 190 este încă în curs de transpunere în legislația din România. Este nevoie de mecanisme clare pentru prevenirea, raportarea și anchetarea cazurilor de hărțuire în lumea muncii.
- Este nevoie de campanii de conștientizare pentru o distribuție mai echitabilă a responsabilităților domestice, pentru ca femeile să nu mai fie în mod disproporționat încărcate cu munca domestică neremunerată și cea de îngrijire.

Inegalitățile economice de gen din România sunt cele mai mari din Europa. O categorie dominată de femei este cea a lucrătorilor familiali neremunerați, iar femeile ocupă ramuri feminizate care sunt plătite mai puțin decât ramurile economice dominate de bărbați. Este nevoie de politici publice pentru reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie precum și investiții în infrastructura de îngrijire.

4. Educația pentru egalitate de gen.

Este esențial să consolidăm educația și formarea pentru egalitate de gen. Nevoia de formare în acest domeniu este acută și în sistemul de educație, de protecție socială, de sănătate, sistemul de justiție și sistemul de securitate și ordine publică. Programul de instruire trebuie să includă deconstruirea prejudecăților și stereotipurilor despre diferite identități (rasă, sex, clasă socială, orientare sexuală, dizabilitate etc.).

Noua agenție trebuie să colaboreze cu Ministerul Educației și să dezvolte politici care să asigure că educația în școlile din România abordează nevoile holistice ale elevilor, inclusiv sănătatea lor sexuală și reproductivă, relațiile sănătoase, consimțământ, drepturile și prevenirea abuzului și a violenței.

Strategia Națională privind egalitatea de șanse între femei și bărbați 2022 – 2027 prevede înființarea unui Grup de lucru interministerial pentru integrarea noțiunilor de egalitate șanse și de tratament între femei și bărbați în programele școlare. Grupul trebuie să fie coordonat de Ministerul Educației, ANES și Centrul Național pentru Politici și Evaluare în Educație și va avea ca rezultat emiterea unui Ordin al Ministrului Educației pentru includerea în programele școlare a unor noțiuni despre egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați. Ne așteptăm ca acest angajament adoptat în Strategie să fie respectat de noua instituție.

5. Egalitatea de gen și sănătatea femeilor.

Egalitatea de gen nu poate fi atinsă în lipsa autonomiei de a decide asupra propriului corp, a accesului la sănătatea reproducerii și la respectarea drepturilor reproductive ale fetelor și femeilor.

Femeile din România se confruntă cu numeroase bariere în accesarea drepturilor lor sexuale și reproductive: majoritatea spitalelor publice nu mai oferă opțiunea de avort la cerere, în timp ce organizațiile anti-avort au devenit din ce în ce mai proeminente în sfera publică în ultimii ani; accesul la contracepție gratuită nu este garantat de stat pentru a limita sarcinile neplanificate (în special sarcinile la adolescente); programul de vaccinare anti- HPV nu este eficient, din cauza lipsei de instruire a medicilor de familie și a lipsei de campanii de comunicare; programul de screening pentru detectarea cancerului de col uterin nu este bugetat corespunzător, în timp ce nu există un program de screening pentru detectarea cancerului de sân. România are cele mai ridicate rate ale mortalității materne și infantile din Europa.

Noua agenție trebuie să se asigure că drepturile femeilor sunt respectate la accesarea serviciilor de sănătate și să dezvolte strategii pentru contracararea mișcărilor conservatoare care doresc limitarea drepturilor femeilor și autonomiei lor. Nici măcar victimele violenței de gen și ale violenței sexuale nu primesc în prezent contracepție gratuită și screening-ul necesar.

Reamintim că ANES a gestionat proiectul pentru înființarea primelor **10 Centre de intervenție pentru victimele violenței sexuale**. Este nevoie de alocare de resurse pentru coordonarea centrelor sub ANES în parteneriat cu Ministerul Sănătății, alocare de resurse de salarii către personalul centrelor, și de semnare *O R D I N pentru aprobarea metodologiei unitare privind funcționarea centrelor de intervenție pentru victimele violenței sexuale*³. Fuziunea riscă să diminueze resursele pentru demersurile interinstituționale în acest domeniu.

6. Egalitatea de gen în politică și economie.

România se situează pe ultimele locuri în lume în evaluările internaționale ale drepturilor femeilor. Raportul 2022 al Forumului Economic Mondial privind decalajul de gen plasează România pe cel mai slab loc din Europa. Scorul general al decalajului de gen plasează România pe locul 90 din 146 de țări. Domeniile care necesită îmbunătățiri sunt participarea economică a femeilor (locul 63) și emanciparea politică (locul 122). Aceasta din urmă înregistrează cel mai sever decalaj, femeile fiind foarte discriminate în participarea politică, ceea ce, la rândul său, generează o reprezentare scăzută a nevoilor specifice femeilor în politicile publice și bugetare.

Noua agenție trebuie să-și asume un rol activ în creșterea nivelului de reprezentare politică a femeilor prin susținerea legislației privind cotele de gen, șanse egale în procesul electoral și sancțiuni pentru nerespectarea acestora.

De asemenea, agenția trebuie să-și asume implementarea dispozițiilor legale din Legea 202/2002 privind angajarea **experților în egalitatea de șanse între femei și bărbați** în toate instituțiile statului, precum și în companiile private cu peste 50 de angajați, să informeze periodic despre implementare, să solicite acestor experți să elaboreze strategii pentru egalitatea de gen în instituțiile lor, să evalueze aceste strategii și să realizeze rapoarte periodice privind implementarea.

7. Accesarea mai multor fonduri europene.

Ne așteptăm că această nouă instituție să deruleze un număr mult mai mare de programe și proiecte finanțate din fonduri europene. În prezent, multe fonduri europene dedicate egalității de gen nu sunt accesate de instituțiile publice din cauza subdimensionării acestora. Interesul României este de a atrage aceste fonduri pentru a răspunde problemelor sociale existente.

OCDE, Banca Mondială și ONU au indicatori economici legați de egalitatea de gen și recomandă instrumente specifice pentru implementarea abordării integratoare de gen. Bugetarea sensibilă la gen (gender sensitive budgeting) este un asemenea instrument, pe care România va fi obligată să îl implementeze în perioada următoare. ANES face parte, în prezent (cu susținerea SGG) din primul proiect pilot al UE de sprijin tehnic pentru introducerea bugetării de gen și ne așteptăm ca noua agenție să continue acest proiect important.

³ <https://mfamilie.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/02/ORDIN-COMUN-MS-METOD-CENTRE-IVVS.pdf>

8. Respectarea angajamentelor internaționale în sfera egalității de gen.

Ca membră a UE și semnatară a Tratatelor UE, România trebuie să respecte toate prevederile europene în vigoare: egalitatea de gen este un principiu politic fundamental al tratatelor comunitare și apare în mai multe articole ale TUE, directive și recomandări ale UE.

Desființarea ANES ar contraveni Directivei 2006/54/CE în măsura în care funcțiile obligatorii ale unui organism de promovare și supraveghere, așa cum sunt cerute de Articolul 20 al Directivei, nu ar mai fi îndeplinite sau nu ar fi transferate imediat și efectiv unei alte entități cu atribuții și resurse echivalente.

Directiva nu impune existența unui singur organism național (Statul membru trebuie să desemneze "unul sau mai multe organisme"). Prin urmare, o desființare a ANES ar contraveni Directivei 2006 dacă:

1. Funcția de supraveghere și promovare a egalității de tratament (cerută de Articolul 20) ar înceta să existe la nivel național.
2. Capacitatea de a oferi ajutor independent victimelor (așa cum prevede Articolul 20 alineatul (2) litera (a)) ar fi eliminată.
3. Mecanismele de control al aplicării reglementărilor și de elaborare a rapoartelor și studiilor (atribuții ANES, cerute și de Articolul 20) nu ar mai fi garantate.

În concluzie, desființarea ANES ar crea un risc semnificativ de neconformitate cu Directiva 2006/54/CE, în special cu prevederile Articolului 20, care impune statelor membre să mențină un mecanism instituțional dedicat promovării, supravegherii și sprijinirii egalității de tratament între bărbați și femei, inclusiv prin oferirea de asistență.

Este foarte important ca România să respecte și să implementeze toate aceste prevederi.

România a ratificat două convenții fundamentale în domeniul egalității de gen: Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW – UN 1979) și Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul, 2011). La evaluarea implementării acestor convenții, se recomandă României consolidarea ANES și creșterea resurselor investite de statul român în aceste două domenii fundamentale pentru calitatea democrației.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă are un obiectiv separat dedicat egalității dintre femei și bărbați. România a asumat prin propria Strategie mai multe puncte legate de acest obiectiv. Implementarea ODD-urilor este un indicator care se regăsește în multe rapoarte și evaluări internaționale, inclusiv pe plan economic (rapoartele OCDE și ale Băncii Mondiale).

Pentru implementarea și respectarea acestor angajamente majore ale României este nevoie de o Agenție puternică, care trebuie să își crească standardele de calitate și să aibă specialiști din sfera domeniului egalității de gen.

De asemenea, vă solicităm să includeți în consultarea publică toate elementele stipulate de Legea 52. Orice reconfigurare instituțională trebuie să se bazeze pe **analize de impact transparente și pe date concrete**. Propunerea de comasare nu este însoțită de o astfel de evaluare. Această lipsă de transparență contrazice principiile democratice și riscă să ducă la o slăbire a mecanismelor de promovare a egalității de gen.

În plus, vă rugăm să publicați studiul de **impact asupra drepturilor omului** al acestei potențiale decizii, conform Ghidului elaborat de SGG în 2024⁴ și să ne transmiteți justificarea că această măsură nu va avea un impact dăunător.

Dacă nu se ține cont de punctele de vedere de mai sus și de pozițiile exprimate de specialiste din societatea civilă și din mediul academic, **comasarea ANES cu ANITP va reprezenta un regres major în domeniul egalității de gen** și o amenințare la adresa angajamentelor internaționale ale României. Vă rugăm să faceți toate demersurile necesare să nu marginalizați egalitatea de gen, să alocați resursele adecvate și să promovați politici care să asigure în mod real egalitatea de gen.

Vă asigurăm de întreaga noastră deschidere pentru colaborare și vom monitoriza îndeaproape demersurile instituționale privind egalitatea de gen.

Organizații membre ale [Coalitiei pentru Egalitate de Gen](#):

A.L.E.G. - Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen

Asociația A.R.T. Fusion

Asociația Feminism România

Asociația Iele-Sânziene

Asociația Moașelor din România

Asociația Plural

Asociația SEXUL vs BARZA

Centrul FILIA

Centrul de Studii in Idei Politice (CeSIP)

CPE - Fundația Centrul Parteneriat pentru Egalitate

E-Romnja - Asociația pentru Promovarea Drepturilor Femeilor Rome

Societatea de Analize Feministe AnA

Societatea de Educație Contraceptivă și Sexuală (SECS)

⁴ <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/03/Ghid-privind-evaluarea-impactului-reglementarilor-asupra-drepturilor-omului-8.pdf>